

Sygn. akt IV U 1033/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 września 2015r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Jacek Witkowski
Protokolant	stażysta Renata Olędzka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 września 2015r. w S.

odwołania Z. R.

od trzech decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 18 lipca 2014 r. Nr (...), z dnia 1 marca 2015r. Nr (...) i z dnia 3 czerwca 2015r. Nr (...)

w sprawie Z. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o wysokość emerytury

oddala odwołania od trzech decyzji

Sygn. akt IV U 1033/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 lipca 2014 r. Nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przyznał ubezpieczonej Z. R. emeryturę od dnia 01.06.2014 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia od 1970 do 1991 r., przy czym wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wynosi 85,79%. Podstawa wymiaru ustalona na dzień 01.06.2014 r. wyniosła 2.738,36 zł. Do ustalenia wysokości emerytury organ rentowy uwzględnił okresy składkowe wynoszące 18 lat i 1 miesiąc, tj. 217 miesięcy.

Decyzją z dnia 3 czerwca 2015 r. Nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. po rozpatrzeniu wniosku z dnia 16.04.2015 r. o zmianę stażu pracy przeliczył emeryturę od 01.06.2014 r., tj. daty przyznania emerytury, po uwzględnieniu okresów studiów doktoranckich. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto dotychczasową podstawę wymiaru świadczenia, która po waloryzacji od 01.03.2015 r. wyniosła 2.804,63 zł. Do ustalenia wysokości emerytury organ rentowy uwzględnił okresy składkowe wynoszące 19 lat i 6 miesięcy (tj. 234 miesiące) oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 1 roku i 6 miesięcy (tj. 18 miesięcy).

Decyzją z dnia 1 marca 2015 r. Nr (...) organ rentowy dokonał waloryzacji emerytury, która od 1 marca 2015 r. wynosi 1.445,85 zł, zaś podstawa wymiaru emerytury po waloryzacji wynosi 2.808,19 zł.

Odwołania od ww. decyzji złożyła ubezpieczona Z. R., wnosząc o ich zmianę, kwestionując podstawę wymiaru emerytury w zakresie kolejnych 10 lat kalendarzowych (1976-1988) z całego okresu zatrudnienia wybranych przez ubezpieczoną do wyliczenia podstawy wymiaru świadczenia. W ocenie ubezpieczonej, organ rentowy błędnie przyjął okres ubezpieczenia w wymiarze 20 lat, podczas gdy faktyczny okres ubezpieczenia wynosi 19 lat i 6 miesięcy, a nadto pozbawił ją prawa dokonania wyboru kolejnych 10 lat kalendarzowych do ustalenia podstawy wymiaru emerytury, choć ubezpieczona we wniosku o emeryturę powołała 10 kolejnych lat kalendarzowych z całego okresu objętego ubezpieczeniem społecznym, tj. lata 1974-1983. W ocenie ubezpieczonej, ustalenie wskaźnika podstawy wymiaru emerytury w oparciu o przychody ze wskazanych przez Z. R. 10 kolejnych lat kalendarzowych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu jest rozwiązaniem korzystniejszym.

W odpowiedziach na odwołania organ rentowy wnosił o ich oddalenie, powołując argumentację zawartą w zaskarżonych decyzjach.

Sąd postanowił połączyć sprawy z odwołań ubezpieczonej Z. R., prowadzone pod sygn. akt IV U 625/15 i IV U 909/15, ze sprawą IV U 1033/14 do łącznego prowadzenia i rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Cały okres ubezpieczenia wnioskodawczyni Z. R. obejmował lata od 01.01.1970 r. do 31.12.1988 r. oraz od 01.02.1989 r. do 28.02.1991 r. W okresie od 01.02.1984 r. do 31.01.1987 r. ubezpieczona przebywała na urlopie bezpłatnym. Zgodnie z zaświadczeniem z dnia 18 listopada 2014 r. Z. R. odbywała studia doktoranckie w Instytucie (...) od dnia 1 stycznia 1984 r. do dnia 31 grudnia 1986 r. Podczas odbywania studiów do 30 czerwca 1985 r. od stypendium doktoranckiego były odprowadzane składki na ubezpieczenie społeczne (zaświadczenie, k. 13 a.s., 50 a.e.).

W dniu 11 czerwca 2014 r. ubezpieczona Z. R., ur. (...), złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniosek o emeryturę, wnosząc o wybranie najkorzystniejszego wariantu ustalenia podstawy wymiaru emerytury (pkt II.5 wniosku o emeryturę, k. 23 a.e.).

Decyzją z dnia 18 lipca 2014 r. Nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. przyznał ubezpieczonej Z. R. emeryturę od dnia 01.06.2014 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia od 1970 do 1991 r., przy czym wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wynosi 85,79%. Podstawa wymiaru ustalona na dzień 01.06.2014 r. wyniosła 2.738,36 zł. Do ustalenia wysokości emerytury organ rentowy uwzględnił okresy składkowe wynoszące 18 lat i 1 miesiąc, tj. 217 miesięcy.

Ubezpieczona wniosła o uwzględnienie do okresu ubezpieczenia także okresu studiów doktoranckich, przedkładając zaświadczenie z dnia 18 listopada 2014 r., potwierdzające, że od dnia 1 stycznia 1984 r. do 31 grudnia 1986 r. odbywała studia doktoranckie w Instytucie (...), a podczas studiów do 30 czerwca 1985 r. pobierała stypendium doktoranckie, od którego odprowadzano składki na ubezpieczenie społeczne. Decyzją z dnia 3 czerwca 2015 r. Nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. po rozpatrzeniu wniosku z dnia 16.04.2015 r. o zmianę stażu pracy przeliczył emeryturę od 01.06.2014 r., tj. daty przyznania emerytury, po uwzględnieniu okresu studiów doktoranckich. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto dotychczasową podstawę wymiaru świadczenia, która po waloryzacji od 01.03.2015 r. wyniosła 2.804,63 zł. Do ustalenia wysokości emerytury organ rentowy uwzględnił okresy składkowe wynoszące 19 lat i 6 miesięcy (tj. 234 miesiące) oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 1 roku i 6 miesięcy (tj. 18 miesięcy), jak również przyjął dotychczasową podstawę wymiaru świadczenia. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ujęty w decyzji z dnia 18 lipca 2014 r. przyjęty do obliczenia emerytury wyniósł 85,79%. Kolejną decyzją z dnia 1 marca 2015 r. (...) Oddział w S. dokonał waloryzacji emerytury, która od 1 marca 2015 r. wynosi 1.445,85 zł, zaś podstawa wymiaru emerytury po waloryzacji wynosi 2.808,19 zł.

W niniejszej sprawie ubezpieczona Z. R. kwestionowała sposób obliczenia przez organ rentowy podstawy wymiaru emerytury, wnosząc o określenie wysokości jej emerytury w oparciu o składki płacone w ciągu 10 kolejnych lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia.

Stosownie do treści art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748 j.t.) podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176. Zgodnie zaś z art. 15 ust. 6 ww. ustawy, na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu. Jak wynika z art. 16 ustawy przy ustalaniu kolejnych 10 lat kalendarzowych, o których mowa w art. 15 ust. 1 i 2, przyjmuje się lata kalendarzowe następujące bezpośrednio po sobie, chociażby ubezpieczony w niektórych z tych lat przez okres roku lub w okresie krótszym niż rok nie pozostawał w ubezpieczeniu.

W świetle obecnie obowiązującej ustawy emerytalnej osoby przechodzące na emeryturę mają możliwość wyboru jednej z dwóch dopuszczalnych metod obliczenia podstawy wysokości ich świadczenia. Choć wybór okresu w oparciu o ww. przepisy należy do osób zainteresowanych, jednakże ustawa określa w sposób wiążący pewne ramy czasowe, do których osoby te muszą się stosować. Możliwe jest zatem wybranie kolejnych – następujących po sobie, bez względu na ewentualne przerwy w ubezpieczeniu – 10 lat z dwudziestolecia bezpośrednio poprzedzającego rok złożenia wniosku emerytalnego albo wybranie z całego okresu podlegania ubezpieczeniu dowolnych (niekoniecznie kolejnych) 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia stosownego wniosku. Przepis art. 15 ustawy emerytalnej wskazuje więc ramy czasowe, w których obrębie należy dokonać wyboru, oraz wprowadza założenie, że pierwsza z powyższych metod obliczania świadczenia ma charakter zasady (jest bowiem stosowana zawsze, chyba że osoba zainteresowana złoży wniosek o zastosowanie w stosunku do niej art. 15 ust. 6 ustawy emerytalnej), a druga – wyjątku. W praktyce przyjmuje się, że jeżeli zainteresowany przedstawi zarobki z okresu dłuższego niż wskazany w tym przepisie, to organ rentowy sam wybierze najkorzystniejszy dla danej osoby okres 10 kolejnych lat lub 20 dowolnych lat ubezpieczenia, w odniesieniu do którego obliczy wysokość świadczenia (zob. E. Dziubińska-Lechnio, E. Skowrońska, Podstawa wymiaru emerytury. Granice indywidualnego manewru, „Służba Pracownika” 2007, nr 1, s. 26).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że metoda określona w art. 15 ust. 1 ustawy oznacza, iż złożenie wniosku o emeryturę w 2014 r. obliguje ubezpieczoną do poruszania się w obrębie dwudziestolecia bezpośrednio poprzedzającego rok złożenia wniosku, tj. lata 1994-2013 i tylko z tego okresu wnioskodawczynie mogłaby wskazać 10 kolejnych lat kalendarzowych. Przepisy emerytalne nie przewidują możliwości wskazania przez osobę zainteresowaną 10 kolejnych lat kalendarzowych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, o co w niniejszej sprawie wnioskowała ubezpieczona Z. R.. Powyższe prowadziłoby bowiem do połączenia dwóch oddzielnych sposobów obliczania podstawy wymiaru emerytury określonych w art. 15 ust. 1 oraz art. 15 ust. 6 ww. ustawy. Jak słusznie zauważył zaś organ rentowy, ostatni okres ubezpieczeniowy w przypadku wnioskodawczynie ustał w 1991 roku, czyli 23 lata przed złożeniem wniosku o emeryturę.

Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 1 kwietnia 2008 r., sygn. akt SK 96/06, wskazał, że przepis art. 15 ust. 1 ustawy emerytalnej, nie tylko nie wprowadza obowiązku pracy w ciągu ostatnich 20 lat przed przejściem na emeryturę, ale także nie wymaga, aby osoba ubiegająca się o emeryturę pracowała w tym okresie przez 10 lat bez żadnych przerw: w świetle art. 16 ustawy emerytalnej przy ustalaniu kolejnych 10 lat kalendarzowych, o których mowa w art. 15 ust. 1 tej ustawy, przyjmuje się bowiem lata kalendarzowe następujące bezpośrednio po sobie, „chociażby ubezpieczony w niektórych z tych lat przez okres roku lub w okresie krótszym niż rok nie pozostawał w ubezpieczeniu”. Z tego względu należy uznać, że omawiany sposób obliczania emerytury stanowi jedynie systemową

„zachętę” do możliwie najdłuższej aktywności zawodowej, która jest uznana za korzystną z punktu widzenia ogólnej polityki społeczno-gospodarczej państwa i „premiowana” możliwością obliczenia wysokości świadczeń emerytalnych na podstawie wynagrodzenia z 10 kolejnych lat w ciągu 20 lat przed przejściem na emeryturę (art. 15 ust. 1 ustawy emerytalnej) albo 20 dowolnie wybranych lat z całego okresu zatrudnienia - art. 15 ust. 6 ustawy emerytalnej.

W stosunku do ubezpieczonej nie istniała możliwość zastosowania metody obliczenia emerytury wynikającej z art. 15 ust. 1 ustawy emerytalnej, bowiem w dwudziestoleciu bezpośrednio poprzedzającym złożenie wniosku o emeryturę (lata 1994-2013) Z. R. nie wykazała żadnego okresu ubezpieczeniowego. Ostatni okres ubezpieczeniowy w odniesieniu do wnioskodawczyni ustał 28 lutego 1991 r. Przepisy ustawy emerytalnej ograniczają zaś prawo wyboru 10 kolejnych lat do ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę, a jednocześnie nie przewidują możliwości dokonania wyboru 10 kolejnych lat z całego okresu ubezpieczenia. Osoby niespełniające warunków zawartych w przepisie art. 15 ust. 1 ustawy emerytalnej mają zawsze zagwarantowaną minimalną wysokość świadczenia, a nadto mogą także, jeżeli będzie to dla nich korzystniejsze, ubiegać się o obliczenie wysokości swojej emerytury w oparciu o składki płacone podczas dowolnie wybranych 20 lat kalendarzowych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, a więc na zasadach przewidzianych w art. 15 ust. 6 ustawy emerytalnej.

Ubezpieczona błędnie przyjęła, że jej faktyczny okres ubezpieczenia wynosi 19 lat i 6 miesięcy, a tym samym wyklucza możliwość ustalenia podstawy wymiaru emerytury przy uwzględnieniu 20 najkorzystniejszych lat. Jak wynika bowiem z decyzji (...) Oddział w S. z dnia 3 czerwca 2015 r. – po uwzględnieniu okresu studiów doktoranckich - cały okres podlegania ubezpieczeniu w przypadku wnioskodawczyni wynosi 21 lat, w tym 19 lat i 6 miesięcy okresów składkowych oraz 1 rok i 6 miesięcy okresów nieskładkowych. Organ rentowy słusznie zatem ustalił wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury Z. R. wyłącznie z 20 najkorzystniejszych lat kalendarzowych, przyjmując wynagrodzenie za następujące lata:

- za okres od 01.01.1970 r. do 31.08.1973 na podstawie wpisów do legitymacji ubezpieczeniowej,
- za okres od 01.09.1973 r. do 31.12.1974 r. przyjęto minimalne wynagrodzenie z uwagi na brak wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej oraz brak zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu Rp-7,
- za okres od 01.01.1975 r. do 31.10.1975 r. na podstawie wpisu w legitymacji ubezpieczeniowej,
- za okres od 01.11.1975 r. do 31.01.1984 r. oraz od 01.02.1987 r. do 31.12.1988 r. na podstawie zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu Rp-7,
- za okres od 01.02.1989 r. do 28.02.1991 r. na podstawie angaży.

Do ustalenia wysokości podstawy wymiaru emerytury przyjęto zatem wynagrodzenie za następujące lata kalendarzowe: 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991.

Decyzje z dnia 18 lipca 2014 r., z dnia 1 marca 2015 r. oraz 3 czerwca 2015 r. wydane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., w ocenie Sądu, są prawidłowe. Tym samym, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., odwołania od trzech decyzji podlegały oddaleniu.